

P A R A U L E S

REVISTA MENSUAL D'ARTS I DE LLETRES

Una generació sense esperit

Els petjaments que dicta Eugeni d'Ors són el fracàs de Xenius. Xenius no va triomfar; va aconseguir sotmetre. Els petjaments que es diuen contra Xenius són, però, el fracàs d'una generació. Tot just parlem amb ell us podeu adonar que no cerca creients, però que cerca criats. Criats de bon to, és cert, però només criats. I es pot assegurar que pocs homes com Xenius s'han sentit tan dir: amo. Així quan va partir molts van quedar-se en vaga, mena de dactils o màquines parlants que tan sols repetien el que el vespre portava el Glossari. D'entre els desocupats algú se n'ha adonat que feia un mal ofici, i algú ha volgut tornar-s'hi. Però el mal ja està fet.

Pel fracàs de Xenius ens podem donar compte d'una generació sense esperit. L'Escola de la Lliga i la Lliga mateixa, i, encara, LA REVISTA. L'argument d'En Cambó són els vint-i-cinc anys de santa persistència, al costat la fal·lera d'altres grups catalans que mai no han arribat, per idealistes que siguin, al deueni. Xenius no creu en res fins i tant que no calgui de llevar-se el barret si us plau per força. Així l'obra ignorada, que es procura amagar, és potser la millor, la que feien aquells, en lletres i en política, qui, fent-la simplement, no anaven tan de pressa pel guany interessat que els fessin reverència.

Qui aixequi una divisa de justícia sempre aixecarà un poble. Es el que ha fet la Lliga. Però això no vol dir que el qui duu la senyera sigui el més pur soldat. La Unió Catalanista, amb el seu pensament sempre més radical, l'esquerra catalana, la legió voluntària a la guerra del món, han estat el fosfat a l'anèmia ideal dels homes de la Lliga. Si ara Acció Catalana aplega els vers patriotes, farà més amb cinc anys que no hagi fet la Lliga amb els seus vint-i-cinc.

El món de l'esperit ens interessa més, però. El primer triomf autèntic ha estat que a l'estranger no ignorin Catalunya independent d'Espanya. Aquesta no ha estat l'obra dels poetes madurs, car s'ha confós el seny amb la prudència, la prudència amb la por. Encara, fàcilment, en traduir-nos un poeta se li diu espanyol. Però el terme és ben curt que els escriptors d'Espanya no ens podran impedir. Ara no l'escriuríem una revista en llengua castellana per bé que se'n digués la «Cataluña». Cal només procurar que la generació que ara comença no sigui de la Lliga, i si pot ser, tampoc de LA REVISTA. La nostra escriu amb por, ha estat improvisada, com els criats de Xenius. No fa molt jo invitava de invadir LA REVISTA, d'assaltar-la de cop: no hi ha gent prou capaç. Ja fóra una altra cosa si no hi cabéssim tots, la virtut de la Lliga, el pecat de la Lliga.

Avui Llopes-Picó pot dir com ha vist néixer, i morir, molts d'esforços. *El Camí*, amb Josep Pla i En Marià Manent; *Mar Vella*, amb en Garcés; *Terramar*, *Monitor*, amb Josep Carbonell i amb En J. V. Foix; *Trossos*, amb En Junoy. *L'Instant...* de mort violenta: una generació sense esperit que debatia amb Xenius la seva llibertat. Avui fóra *L'Instant* el tom més preciós de les publicacions de Catalunya. Ha pogut mantenir-se LA REVISTA només, la vocació d'un home singularment heroic perquè així fos possible, l'autor d'«Amor Senyor», qui no ha pogut juntar a l'èxit esplendent de voluntat la vibració constant que caldrà d'exigir a tota fulla nova guia de l'intel·lecte català.

El pecat d'En Picó haurà estat la indulgència. No ha fet mai condicions. Mai no hem sabut ben bé quins eren redactors de LA REVISTA, quins col·laboradors. Quina promesa autèntica, quina realitat calia per a entrar-hi. *Índice*, de Madrid, és, amb el sacrifici, una valoració. Homes de tots els grups, la pura selecció de tots els grups, diuen que hi cap tothom però no hi cap tothom. Amb aquesta actitud hom pot bastir un temple, per castellà que sigui: amb l'actitud d'aquí bastiríem un rengle de casetes barates. I ara deixeu que parli del pecat essencial: manca lliberalisme, un porxo, català, però de cara al món. La derrota d'Espanya és que no té balcons. Homes com l'Alomar, com l'Ors potser, al principi, han hagut de marxar perquè eren més oberts a tota comprensió. Didac Ruiz, també, qui ja era ciutadà de Catalunya. En Josep Pijoan, Joaquim Torres-Garcia. Hi ha llocs on cap tothom per la dita mateixa del poeta que tothom no és ningú.

Els petjaments de l'Ors són el fracàs de Xenius, qui havia d'haver estat el primer de quedar-se. Tots quants marxin fracassen; però cal que els qui es quedin no sigui pel silenci, planer i improductiu. Jo imprimixo aquests mots pel desig violent, cordial alhora, que es faci una reforma o una declaració. En Cambó ha pogut dir: la Lliga és Catalunya—fins que s'ha demostrat que era sols un programa. Encara hi ha programes que no s'han declarat.